

Fakulta humanitních studií, Karlova univerzita v Praze

Posudek vedoucí práce

Jiří Tourek, bakalářská práce:

Poutní místo Maria Loreto a proměny jeho existenciálních významů v průběhu času

Obhajoba: 21. 6. 2007

Zadání:

Na přání studenta a po dohodě s vedoucí práce bylo téma z oblasti uměleckohistorické topografie posunuto směrem k filosofické analýze vztahu **člověka** ke **krajině, místům** v krajině a k **architektuře**, která tato místa v krajině charakterizuje, přibližuje způsob zabydlení, bydlení a pohybu člověka v daném prostoru a konkretizuje **genia loci** jednotlivých míst. Tím byly stanoveny i kategorie, které měl student ve své práci sledovat.

Konkrétní místo Maria Loreto u Starého Hrozňatova mělo být zkoumáno v duchovním významu v kontextu krajiny Chebska, ve vztahu k městu Chebu a zejména k jeho stavebníkům, chebským jezuitům, i ve vztahu ke starším poutním místům Chebska: Kappel u Waldsassenu, sv. Anna v Horním Pelhřimově, Chlum sv. Maří Magdaleny. Hrozňatovská loreta měla být sledována v průběhu času od svého založení (jeho příčin), po dobu plnění funkce poutního místa i v době, kdy se tato funkce vytratila (důvody ztráty funkce) a v časech, kdy se na tradici poutního místa navázalo (v jakém kontextu a z jakých příčin). Měly tedy být sledovány dějiny místa, jeho duchovní kontext a příčiny a důsledky kulturních změn (jejich vymezení a chronologie) v užívání a vnímání místa.

Toto zadání student shrnuje v úvodu ke své práci, je s ním tedy srozuměn.

Struktura práce:

Prvních pět kapitol práce sleduje kategorie: Člověk – Krajina – Místo – Bydlení – Genius loci. V 6. a 7. kapitole se autor zabývá konkrétním místem Maria Loreto. Práce má včetně úvodu, závěru a textu o použité literatuře 32 tiskových stran, cca 40 normostran bez poznámek, s pozn. cca 50 normostran.

Poznámkový aparát je bohatý a formálně dobře zpracovaný. Seznam literatury čítá 58 titulů se všemi potřebnými údaji. V závěru práce je i obrazová příloha, 12 položek. U fotografií současného stavu míst a objektů předpokládám, že je dělal student sám, i když to není uvedeno. Mapy a plány (2 položky) převzal z literatury, ale neuvedl zdroj.

Hodnocení práce:

Student se v průběhu studia jasně zaměřil na dějiny architektury, nejdříve v uměleckohistorickém, později spíše ve filozofickém kontextu tak, jak ji vnímá jeho oblíbený autor, Christian Norberg-Schulz, z jehož knihy *Meaning in Western Architecture* (1980) i velmi dobře přeložil kapitoly o architektuře renesance a baroka. Vzhledem k tomu, že J. Tourek pochází z Chebu, logicky volil i výběr místa, na kterém by mohl obecné Norberg-Schulzovy teze konkretizovat, do okolí svého bydliště, kde se nabízelo rozmístění strašších poutních míst Kappel – Chlum sv. Maří Magdaleny – Sv. Anna a k nim v baroku vzniklé Maria Loreto, kterému pak měla být věnována větší pozornost.

Jasně přírodně i politicky vymezená chebská oblast, která má svou specifickou historii, vymezený právní, správní i duchovní střed – město Cheb, a provázanou sít' poutních míst, se zdála být takřka ideální pro takovou studii. J. Tourek mohl v této práci prokázat nakolik jsou

zobecněné a z konkrétní dlouholeté praxe vyplývající Norberg-Schulzovy poznatky aplikovatelné zpět na konkrétní místo, které bylo vystaveno tak výrazným kulturním změnám. V jeho práci však není zdůrazněno, že Chebsko bylo a je místem setkávání německé a české kultury, že je to místo „na hranici“, že má nadnárodní význam (v dobrém i zlém) a jakou roli měla v této souvislosti právě poutní místa.

Splnit takto formulované zadání je obtížné, ale student se na této ambiciózní koncepci sám podílel a předchozími studijními výkony přislíboval zdárné zvládnutí problému, který vždy nastane spojením obecného a konkrétního do jednoho celku. K definitivnímu zpracování bakalářské práce však přistoupil dosti pozdě, sice dobře připravený četbou literatury obecného charakteru, ale bez jasně vymezené představy o smyslu své práce a bez hlubší znalosti konkrétních dějin místa. Nakonec se ukázalo, že řadí parafráze a citace z četby bez vztahu k tématu práce, bez jasně vymezené osnovy a tezí. K těmto úkonům musel být opakovaně vyzván a v jejich strukturování usměřován. To by nebylo tak neobvyklé u bakalářské práce, kdy se student teprve učí pracovat s větším množstvím získaných informací a zvyká si na formulování vlastních myšlenek na větší ploše. Taková práce však vyžaduje určitou trpělivost, kázeň, je náročná na čas, nejen ten, kdy se práce fyzicky píše, ale kdy v mysli zraje. J. Tourek pracoval usilovně, věřím, že i s velkým vypětím a soustředěností. V krátkých časových intervalech mezi pravidelnými konzultacemi doplňoval informace, vyřazoval velké množství zavádějících a k tématu se nevztahujících, i když jinak zajímavých, pasáží (převzatých z obecně laděné literatury). Podle pokynů měnil strukturu práce i formulace myšlenek, ale nestihl svou práci v klidu promyslet, abstrahovat od detailů k vlastnímu sourodému celku a odmítl se nad ní více zamýšlet a odevzdat ji v pozdějším termínu. Při svých schopnostech by pak v tomto odstupu po čase zjistil, že řadu témat mohl jinak utřídit a smysluplně propojit obecné s konkrétním, že mu chybí u historicky zaměřené práce sociologické hledisko, jasné vymezení a charakteristika historických etap, zlomů. A hlavně, že téma faktického i duchovního významu hrozňatovské lorety se v průběhu času vlastně jaksi poněkud vytratilo. Ale stejně tak i téma konkrétní krajiny, jako obrazu, který někdo s určitým úmyslem odhaloval, dotvářel a užíval.

Práce J. Tourka obsahuje velké množství informací, ale ne zcela vhodně utříděných a využitých. Osciluje mezi metaforickým jazykem Norberga-Schulze, M. Heideggera a faktografickým jazykem historických studií, aniž byl zřejmý smysl tohoto studijního rozpětí. Nedošlo ani k tomu, že by si autor uvědomil, že jinak „básnický bydlí“ rolník, jinak městský člověk a jinak pak člověk, který přišel do chebské krajiny po druhé světové válce a teprve v ní hledal (a třeba ani nenacházel) smysl svého života.

V textu sice J. Tourek pracuje s představami, že „člověk se identifikuje s místem“, ale není využita možnost tento důležitý proces popsat na konkrétním místě a v konkrétní době. Existenciální významy není, podle mého soudu, možné postihnout bez představy o existenci člověka v konkrétním místě, společenské roli a čase. Právě Norberg-Schulz zdůrazňuje vazby mezi existenčním a existenciálním, avšak v této práci o existenci konkrétního člověka v konkrétním místě a době není skoro nic. „Laskavost v srdci“ (jako podmínku básnického bydlení) může člověk v sobě těžko odhalit a projevit bez zajištění dobré existence atd. A proto ztotožňovat se se soudem, „že dnes člověk nebydlí“, nejsou v této práci hlouběji opodstatněné. Stejně tak i závěr, že dnešní loreta je „estetickou komponentou okolní krajiny a žádaný cíl turistických výletů“ je příliš zjednodušující, v práci hlouběji nezdůvodněný a tedy zbytečně moralizující a o skutečné situaci uspokojivě nevypovídající.

Práci Jiřího Tourka po těchto výhradách doporučuji k obhajobě v rozpětí cca 20 -25 bodů.

Dr. Blanka Altová
V Trstěnici dne 5. 6. 07